

Unitonderwijs als oplossing voor krimp

Zoals op veel plekken in Nederland is in de Achterhoek sprake van krimp. Voor schoolgemeenschappen met buurtscholen is de impact van deze krimp extra groot. Zo ook voor de scholen van Stichting Openbaar Primair Onderwijs Winterswijk (SOPOW). SOPOW omvat acht basisscholen, waarvan vier scholen in buurtschappen van Winterswijk te vinden zijn. Als gevolg van de krimp besloot het bestuur van SOPOW om Unitonderwijs in te voeren op deze buurtschapsscholen. Leerlingaantallen werden te klein voor reguliere klassen, dus was innovatie vereist om de buurtscholen open te kunnen houden. Bursar trainee Roos Kleijweg sprak met Pauline Boogerd (voorzitter van het College van Bestuur) en Reinout Smilde (directeur onderwijsvernieuwing) over deze vernieuwing.

door Jotte Kuilder, Bursar trainee

Wat is Unitonderwijs? Unitonderwijs is een vorm van onderwijs waarbij leerlingen opgedeeld zijn in units en niet volgens het traditionele klassensysteem. De unit 14 bestaat bijvoorbeeld uit leerlingen van de groepen 1, 2, 3 én 4 bij elkaar. Vooral aan het begin en het einde van de dag zitten de leerlingen van de unit bij elkaar, maar door de dag heen zijn ze verspreid over verschillende lokalen. Onderwijs wordt verzorgd in de vorm van mini 'colleges'. Er is bijvoorbeeld een lokaal waar van 10 tot 11 uur 's ochtends rekenen wordt gegeven op het niveau van groep drie. In een ander lokaal zijn de leerlingen bezig met taal en weer in een ander lokaal maken ze zelfstandig opgaven. Iedere leerling heeft een eigen lesprogramma, dat afgestemd is op zijn/haar persoonlijke sterke en zwakke punten. De lesprogramma's zijn gecentreerd rond kernconcepten

die mede bepaald worden door de leerlingen. In eerste instantie worden leerlingen intensief begeleid in het leren van planningen maken. Na verloop van tijd worden leerlingen steeds zelfstandiger in het ontwikkelen van hun eigen lesprogramma. Daarbij worden leerkrachten ondersteund door onderwijsassistenten.

Op het eerste gezicht lijkt deze manier van onderwijs wat chaotisch en kunnen er vragen over de kwaliteitswaarborging ontstaan. Echter streeft Unitonderwijs naar het verschaffen van vrijheid om te werken op eigen niveau en interesses verder uit te diepen, waarbij het doel is om zelfredzaamheid te creëren. De leerling wordt eigenaar van zijn eigen leerproces. Dit sluit volledig aan bij de filosofie van gepersonaliseerd leren. Om te onderzoeken of het Unitonderwijs tot de gehoopte resultaten leidt, schakelde het bestuur van SOPOW de Bursar Society in.

De Effectiviteit van Unitonderwijs Twee trainees van de Bursar Society - Iris Haartsen en Lucas Bootink - onderzochten de effectiviteit van Unitonderwijs binnen SOPOW, door twee Unit-scholen uit Winterswijk te vergelijken met reguliere scholen; de resultaten waren verbluffend! Leerlingen op Unit-scholen blijken vooral meer zelfvertrouwen te hebben, zelfstandiger en meer gemotiveerd te zijn. Dit heeft positieve effecten op de leerresultaten van de leerlingen. De gegevens werden verzameld door middel van de Gepersonaliseerd Leren vragenlijst¹, de CITO-scores en gesprekken met ouders en leerkrachten. Belangrijke dimensies in de Gepersonaliseerd Leren vragenlijst zijn de *bereidheid om te leren*, *leeromgeving*, *leerlingbetrokkenheid*, *individuele benadering*, *werkhouding* en het *welzijn* van het kind. De gecombineerde onderzoeksmethoden leidden tot de volgende resultaten:

1 Waldrup, B., Cox, P., Deed, C., Dorman, J., Edwards, D., Farrelly, C., Keeffe, M., Lovejoy, V., Mow, L., Prain, V., Sellings, P., Yager, Z. (2014). Student perceptions of personalised learning: Development and validation of a questionnaire with regional secondary students. *Learning Environments Research*, 17(3): 355-370.
Waldrup, B. Yu, J.J., Prain, V. (2016). Validation of a model of personalised learning. *Learning Environments Research*, 19(2): 169-180

“Het innovatieve karakter van de Bursar Society sluit goed aan bij het innovatieve karakter van het Unitonderwijs”

– Pauline Boogerd

- > Het zelfvertrouwen en de motivatie van leerlingen van het Unitonderwijs is hoger dan van leerlingen van het regulier onderwijs.
- > Leerlingen ervaren een positievere leeromgeving.
- > CITO scores zijn hoger op locaties waar het Unitonderwijs is ingevoerd.
- > Ouders en leerkrachten zijn enthousiast over de veranderingen.
- > Ouders geven aan dat ze hun kinderen heel snel hebben zien groeien en dat ze veel zelfstandiger zijn geworden.

Boogerd en Smilde aan het woord

Waarom hebben jullie ervoor gekozen het effectiviteitsonderzoek uit te laten voeren door de Bursar Society? Het innovatieve karakter van de Bursar Society sluit goed aan bij het innovatieve karakter van het Unitonderwijs. We waren positief verrast door de vernieuwende aanpak van het

onderzoek en de focus op de ‘zachte kant’ van het onderwijs. Waar wij zelf geen idee hadden hoe die ‘zachte kant’ gemeten zou moeten worden, waren we erg tevreden over de opzet en voorstellen van de Bursar Society. Bursar trainees gaan regelmatig onbekende uitdagingen aan waarbij ze in de praktijk nieuwe kennis opdoen. De manier waarop de trainees onderzoekend leren was voor ons ook heel leerzaam en bijzonder. Innovatief denken maakte mogelijk dat ouders geïnterviewd konden worden buiten schooluren, namelijk door het voeren van Skype-gesprekken.

In hoeverre hebben jullie de werkzaamheden van de trainees als onderscheidend ervaren?

Ten eerste hebben de trainees bewust de onafhankelijkheid van de vragenlijsten en interviews gewaarborgd door ze persoonlijk af te nemen. Dit verhoogt de betrouwbaarheid van de resultaten. Daarnaast zijn de trainees zeer maatschappelijk betrokken. Deze betrokkenheid viel op toen de Bursars niet alleen een eindverslag inleverden, maar ook hun bevindingen presenteerden aan de Raad

>>

Van links naar rechts: Reinout Smilde, Pauline Boogerd en Roos Kleijweg (Bursar trainee)

OBS Kotten

‘De Bursar Society gelooft dat een goede bedrijfsvoering de randvoorwaarden schept voor het leveren van goed onderwijs.’

>> van Toezicht. De leden konden al hun vragen stellen en als gevolg hiervan is het onderzoek niet in een laatste beland.

Wat is het vervolg? In lijn met de doelen van de Bursar Society heeft het onderzoek duidelijk positieve verandering geïnitieerd. De scholen rondom Winterswijk zijn weer gaan groeien, het Unitonderwijs heeft naamsbekendheid verworven als concept en SOPOW heeft een functie gekregen als voorloper hierin. Andere scholen met vergelijkbare problemen komen achter de schermen kijken hoe het er aan toe gaat. Smilde benadrukt dat het Unitonderwijs niet langer bekend staat als een klein lelijk eendje, maar als een gelijkwaardig onderwijsconcept. Misschien zelfs wel als een mooie zwaan, want nieuwe leerkrachten staan te springen om in het Unitonderwijs van SOPOW te mogen werken. Als volgende stap zijn er plannen om online opnames van lessen te verspreiden via IRIS Connect zodat de drempel om over te stappen naar het Unitonderwijs lager wordt. ●

De Bursar Society

De Bursar Society gelooft dat een goede bedrijfsvoering de randvoorwaarden schept voor het leveren van goed onderwijs. De Bursar Society biedt daarom een traineeship voor jong talent dat zich in wil zetten voor de verdere professionalisering van de bedrijfsvoering in het onderwijs.

Onze trainees zijn afgestudeerde jonge en ambitieuze academici die bewust kiezen voor een maatschappelijke rol en verantwoordelijkheid. Zij hebben een passie voor bedrijfsvoering en affiniteit met het publieke domein. Jonge mensen met een frisse blik die ondersteuning op maat bieden aan bestuurders in het onderwijs.

Een Bursar trainee verbindt zich voor twee jaar aan de Bursar Society. Binnen het traineeship voeren trainees verschillende opdrachten uit. Deze opdrachten richten zich voornamelijk op het ondersteunen van organisaties bij het professionaliseren van de bedrijfsvoering en het oplossen van de meest uiteenlopende vraagstukken. Daarnaast volgen trainees een persoonlijk leer- en ontwikkelprogramma waarin met name leiderschapsontwikkeling centraal staat. Er zijn op dit moment twaalf trainees aan de slag.

Waar kunnen we u bij helpen?

Voor meer informatie zie www.bursar.nl

bursar society

Klaslokaal van OBS Miste Corle

"Ook al groeien we de komende jaren naar 150 leerlingen, we gaan nooit meer terug naar het oude systeem. Onderwijs op onze school is niet alleen een verademing voor de leerlingen, maar ook voor de leerkrachten. Ook zij kunnen weer gaan werken aan dat waar ze eigenlijk voor opgeleid zijn: zelf onderwijs ontwerpen, uitdagen tot verwondering en nieuwsgierigheid, écht contact met leerlingen, creativiteit en inventiviteit en vanuit reflectie omgaan met de vragen die jonge mensen dagelijks op hun omgeving loslaten. Verder benutten zij elkaars kwaliteiten om het onderwijsleerproces nog rijker te maken."